

Tazria April 2024/ Nisan 5784 תזריע Zij draagt zaad Vayikra (Leviticus) Leviticus 12:1-13:59

Een mystieke kijk op zwangerschap en abortus

Parasha Tazria begint met te stellen dat een vrouw die een zoon baart zeven dagen lang spiritueel onrein is en daarna nog eens 33 dagen zuivering nodig heeft. Als ze een meisje baart, duurt de onreinheid veertien dagen, gevolgd door 66 dagen zuivering. De Zohar (III, 43b) geeft commentaar op dit gedeelte dit door ons eraan te herinneren dat elke ziel mannelijke en vrouwelijke helften heeft, en wanneer de ziel deze wereld binnenkomt, splitst deze zich en gaat twee verschillende lichamen binnen, mannelijk en vrouwelijk. Als deze twee zielsverwanten het verdienen zullen ze elkaar uiteindelijk vinden en worden ze herenigt. Ons wordt dan verteld dat het vrouwelijke deel van de ziel groter en krachtiger is, en daarom heeft een vrouw die een meisje baart een dubbele zuiveringstijd nodig.

De Zohar legt uit waarom de Torah deze specifieke tijdsperioden voorschrijft: 7 en 33 dagen voor jongens; 14 en 66 dagen voor meisjes. Er staat dat de ziel bij de geboorte voor het eerst het lichaam binnengaat en in volledige wanorde verkeert. De eerste zeven dagen 'dwaalt als het ware de onrustige ziel door het lichaam om zijn plaats te vinden'. Op de achtste dag voelt de ziel zich eindelijk op zijn gemak in zijn nieuwe thuis. Dit is ook één reden waarom de besnijdenis op de achtste dag wordt gedaan, de ziel verkeert niet langer in nood. De ziel heeft dan nog eens 33 dagen nodig om in de nieuwe omgeving te acclimatiseren, totdat deze zich volledig in het lichaam heeft gevestigd. Voor de grotere vrouwelijke zielen worden daarom de tijdsperioden verdubbeld.

Merk hierbij op hoe deze tijdsperioden verwijzen naar de ziel van de pasgeborene, maar toch is het de moeder die wordt beschreven als 'onrein'. Dit komt n.l omdat de moeder het kind droeg en de ziel tijdelijk in haar was gehuisvest was. Misschien is deze extra ziel ook verantwoordelijk voor de bekende "zwangerschapsgloed". Zodra de baby geboren is, verlaat zijn ziel de schuilplaats van de moeder. Deze ziel is nu onafhankelijk geworden van de moeder en bevindt zich nu in het lichaam van de baby. Het plotselinge verlies van spirituele energie is ook moeilijk voor de moeder, en ze heeft veertig (of tachtig) dagen nodig om weer volledig tot zichzelf te komen.

Hier rijst dan ook een belangrijke vraag: als de ziel pas bij de geboorte uiteindelijk de pasgeborene binnengaat, waarom is abortus dan verboden? Religieuze groeperingen van verschillende geloofsrichtingen discussiëren al eeuwenlang over wanneer de ziel het lichaam precies binnentreedt, en velen hebben het standpunt ingenomen dat een foetus al een ziel in zich draagt, waardoor abortus niet te onderscheiden is van moord. Wat echter zeggen div. Joodse teksten?

Abortus, zwangerschap en de Talmud

In één passage plaatst de Talmud abortus onder de categorie moord. Er staat echter ook de beroemde uitspraak dat als het leven van de moeder in gevaar is op welk moment dan ook tijdens de zwangerschap, de foetus verwijderd moet worden en hoe luguber ook, indien nodig "lidmaat voor ledemaat". In dergelijke gevallen wordt de foetus gezien als een rodef een 'achtervolger', verwijzend naar de Torah wet dat als iemand een ander 'achtervolgt' om hem of haar te doden het toegestaan is om eerst de achtervolger te doden. De Talmud concludeert dat een foetus op elk moment kan worden geaborteerd totdat zijn hoofd tevoorschijn komt. Zodra het hoofd tevoorschijn komt, wordt de pasgeborene als volledig levend beschouwd en in geval van levensgevaar is

het niet langer duidelijk wie de ‘achtervolger’ is. De wijzen suggereren dat de ziel pas bij de geboorte volledig in de pasgeborene binnendringt. En dan pas is de pasgeborene een compleet persoon.

Elders in de Talmud (Niddah 8b) wordt ons verteld dat de foetus al na drie maanden op een persoon lijkt. We weten nu dat precies rond dit punt de zich ontwikkelende baby de kenmerken van een mens heeft (en niet langer een “embryo”, maar een “foetus” wordt genoemd). De Talmud voegt eraan toe (Berakhot 60a) dat iemand tot deze periode van drie maanden elke dag moet bidden dat er geen miskraam mag plaatsvinden. Na drie maanden moet iemand bidden dat de foetus niet doodgeboren zal worden, en na zes maanden moet iemand bidden dat de moeder een gemakkelijke bevalling krijgt. Er wordt ons verteld dat men pas vóór de 40^e dagenmarkering voor het gewenste geslacht van de baby mag bidden. Ook dit getuigt van ongelooflijke wijsheid van de kant van onze wijzen. Tegenwoordig weten we wetenschappelijk dat de geslachtsorganen hun ontwikkeling rond dag 42 beginnen. De oude rabbijnen wisten dat na dag 40 de geslachtsontwikkeling al aan de gang is, en dat het geen zin heeft om voor iets anders te bidden.

In een verwante passage wordt ons verteld dat de foetus tot dag 40 onbeduidend en levenlozer is dan levend (Jevamot 69b). Tegenwoordig weten we dat de neurale buis die de hersenen zal vormen zich rond dag 40 vormt, en dit is het moment waarop de eerste neuronen beginnen te signaleren. Wetenschappelijk gezien kan er vóór dag 40 geen sprake zijn van enige vorm van bewustzijn of hersenactiviteit.

Hierdoor zijn de meeste rabbijnse autoriteiten veel milder als het gaat om abortussen vóór de 40^e dag van de zwangerschap. Rabbi Chaim Ozer Grodzinski, die algemeen werd erkend als de grootste posek van zijn generatie, suggereerde zelfs dat abortussen vóór de 40^e dag niet Bijbels verboden zijn. Niettemin is er zelfs vóór de 40^e dag een potentieel om een levend mens voort te brengen, en wordt het leven boven alles gewaardeerd. Daarom zijn abortussen nog steeds verboden, behalve in gevallen van absolute noodzaak. (ter uitleg een posek is een rechtsgeleerde die de toepassing bepaalt van halakha, de joodse religieuze wetten afgeleid van de geschreven en mondelinge Torah in gevallen van joodse wet waar eerdere autoriteiten geen uitsluitel geven, of in die situaties waarin geen duidelijk halachisch precedent bestaat.)

Rond de twintigste week (halverwege de zwangerschap) zien we foetussen rond rollen, op hun duimen zuigen en reageren op de aansporingen van de echografie. Er bestaat geen twijfel over dat de foetus op dit moment leeft en bij bewustzijn is, en elke abortus die geen levensrisico met zich meebrengt, is nauwelijks te onderscheiden van moord.

Infusie van de Ziel

Het feit dat de foetus zich rond de twintigste week (zo niet eerder) bewust is, suggereert dat hij inderdaad een bepaald niveau van ziel heeft. Toch zagen we eerder dat bronnen schijnbaar suggereren dat de ziel pas bij de geboorte binnenkomt. Hoe kunnen we deze ogenschijnlijke tegenstellingen met elkaar verzoenen?

Om deze vraag te beantwoorden is het belangrijk om in gedachten te houden dat de ziel niet één uniforme entiteit is. Integendeel de ziel bestaat uit meerdere lagen, elk opgebouwd uit talloze vonken. Het laagste niveau van de ziel wordt nefesh genoemd, de fundamentele levensessentie. Daarboven bevindt zich de ruach, ‘geest’, een bezielende kracht die iemand onder andere zijn drijfveren en neigingen geeft. Dan komt de neshamah een hoger bewustzijnsniveau en het deel dat iemand zijn unieke eigenschappen en kwaliteiten geeft. Verder nog is er de chayah de aura die uit het lichaam voortkomt, gevolgd door het hoogste niveau, de jechidah die beschreven kan worden als een spirituele navelstreng tussen elke ziel en zijn Schepper.

De Arizal leert ons dat steeds hogere niveaus van de ziel geleidelijk in de loop van iemands leven toegankelijk worden. Bij de geboorte heeft een persoon alleen een volledige nefesh. Naarmate ze groeien, worden ze doordrenkt met ruach, die volledig toegankelijk wordt op de leeftijd van bar of bat mitswa. Op dit punt begint men gebruik te maken van zijn of haar neshamah, die pas volledig beschikbaar is op de leeftijd van 20 jaar. Om

deze reden ook beschouwt de Torah iemand als volwassen als die ouder is dan 20 jaar. Alleen degenen ouder dan 20 jaar werden dan ook meegeteld in de volkstelling en toegestaan om zich bij het leger aan te sluiten. Onze wijzen stellen dat, hoewel iemand hier op aarde vóór de leeftijd van 20 jaar voor zijn misdaden kan worden veroordeeld, in de hemel alleen de zonden die na de leeftijd van 20 jaar zijn opgebouwd, worden beoordeeld. Ondertussen merkt de Midrasj ook op dat Adam en Eva op 20-jarige leeftijd werden geschapen. De Arizal leerde dat de meeste mensen uiteindelijk nooit toegang krijgen tot hun volledige neshamah, en dat alleen de meest verfijnde individuen ooit hun chayah en jechidah kunnen ontgrendelen.

Op basis van dit alles zien we dat het zich ontwikkelende embryo vanaf de conceptie voortdurend wordt doordrenkt met nefesh, de fundamentele levenskracht. Op dag 40 is er voldoende nefesh om het embryo als levend te beschouwen. Er wordt zelfs gezegd dat dit de reden is waarom de gematria van ima אִמָּה, “moeder”, 41 is aangezien een vrouw moeder wordt op de 41e dag van de zwangerschap.

Zodra de volledige nefesh is toegediend, is de baby klaar om geboren te worden. Bij de geboorte begint het zijn volgende zielsniveau te ontvangen, de ruach. Een zorgvuldige blik op de Zohar passage waarmee we hier begonnen onthult dat dit precies is wat de Zohar bedoelde, aangezien er expliciet melding wordt gemaakt van de ruach die bij de geboorte binnenkomt en veertig dagen nodig heeft om zich volledig te nestelen. Daarom heeft een zich ontwikkelende foetus inderdaad een ziel. Dat is de reden waarom abortus zo sterk wordt afgeraden en hierdoor alleen voorbehouden is aan echte medische gevallen. Dit is tegelijkertijd ook waarom het wordt vergeleken met moord.

De oplossing van een wetenschappelijk mysterie

Het bovenstaande geeft ook antwoord op een mysterie dat biologen al tientallen jaren verbijstert: wat drijft een embryo ertoe om te groeien? Waarom vermenigvuldigen de cellen zich en hoe weten ze zich te differentiëren? Elke cel is precies hetzelfde met exact dezelfde set DNA, maar toch weet het ene groepje cellen de ogen te vormen terwijl het andere de lever weet te vormen enzovoort. Wetenschappers zijn er nog steeds niet in geslaagd te achterhalen hoe het embryo ‘weet’ wat het moet doen. De kabbalisten hebben een antwoord: het is de gestage instroom van de ziel die een massa ongedifferentieerde cellen ertoe aanzet te doen wat ze moeten doen. Het is de ziel die de instructies geeft over hoe het DNA in elke cel moet worden getranscribeerd en vertaald, en hoe de cellen met elkaar moeten omgaan. Naarmate de ziel groeit, groeit ook het lichaam. Het is daarom niet verrassend dat rond de leeftijd waarop de lichamen van de meeste mensen stoppen met groeien, hun ziel ook de neiging heeft om te stoppen met 'groeien'.

Dit alles zou ons eraan moeten herinneren dat ons onderwijs niet eindigt met formeel onderwijs, zoals het middelbaar of hoger beroeps onderwijs of zoiets. Net zoals dat volwassen worden ook niet stopt met het einde van de puberteit. Het proces van groei en verfijning zowel fysiek als spiritueel, moet gedurende het hele leven doorgaan. Dit is de sleutel tot echte zelfontplooiing en geluk.

Dit is onder andere de reden dat binnen het Jodendom onderwijs gewaardeerd wordt. Al vanaf het moment dat Jodendom ontstond. We lezen in de Torah ook niet voor niks dat Abraham geprezen wordt omdat hij zijn nakomelingen in HaShems wegen onderrichtte. Een van de fundamentele plichten van Joodse ouders is te zorgen voor de instructie's van hun kinderen, zoals uiteengezet in de eerste paragraaf van het Shema Yisraël gebed: Neem de instructies ter harte die ik u vandaag opdraag. Maak indruk op uw kinderen. Reciteer ze als u thuis blijft en als u weg bent, als u gaat liggen en als u opstaat. Bind ze als teken op je hand en laat ze als symbool op je voorhoofd dienen; schrijf ze op de deurposten van uw huis en uw poorten Devariem (Deut.) 6:6-9. Bovendien wordt kinderen geadviseerd om de instructie's van hun ouders te vragen: "Denk aan de dagen van weleer, denk aan de jaren van vele generaties; vraag het aan uw vader, en hij zal het u aan uw oudsten vertellen, en zij zullen het u vertellen" Devariem (Deut.) 32:7.

המקום & Talmud-online.nl

Rabban Gamliél zoon van Rabbi Jehudah Hanassi zegt: Het is mooi om zowel Torah te leren als een beroep te hebben, want met beide bezig zijn voorkomt overtredingen. Enkel Torah studie zonder beroep houdt geen stand en veroorzaakt zonde. Ieder die zich bezighoud met gemeentelijke aangelegenheden, moet dit ter ere van HaShem doen, want de verdiensten van zijn voorouders staan hem bij en zijn deugd blijft onvergankelijk. En IK zal je rijkelijk belonen alsof je het helemaal zelf hebt bereikt. Pirké Avot 2:2 (spreuken der Vaders).

Shabbat Shalom

Jaacov

ha-makom.eu